

veni, nil solvetur, nisi forte aliquid de illis venditum fuerit durante decima: & tunc aestimabitur quantum valere debent anni redditus partis venditae secundum aestimam, quae consuevit fieri de memoribus in partibus illis, in quibus nemus situm fuerit, & de sola aestimatione decima persolvitur, & non de eo quod perciperetur de dictis sylvis seu nemoribus, quae vendi non consueverunt, nisi forte vendantur durante decima: quae tunc solvetur ex venditione pascuagii seu herbagii, aut alterius consimilis proventus eorundem nemorum, & sylvarum. Et si non vendantur huiusmodi pascuagia & similia, non solvetur decima de his: ita tamen, quod in fraudem decimae nihil contra hoc attentetur. Idemque de piscibus, herbagiis, & consimilibus obventionibus sylvarum volumus observari. De stagnis, & piscariis decima sic solvetur, videlicet, quod fiet relatio de numero annorum, quibus ante venditionem ultimam vendita non fuerunt ad quantitatem pretii ex ipsa venditione ultima recepti, ut pretio diviso in partes secundum annorum terminum, durante decima solvat decima ipsa de tot partibus pretii ex ipsa venditione recepti, quot fuerunt anni praedicti: ut si forte sunt quinque anni elapsi, ex quo fuerat stagnum venditum, & tunc vendatur pro centum florenis, fiant de pretio quinque partes, & pro tribus annis, quibus durabit decima, solvetur ipsa decima de tribus partibus pretii tantum videlicet lxx. florenorum, & multiplicabuntur, & minuuntur partes pretii prout plures & pauciores fuerint dicti anni. De piscariis autem fluminum, & lacuum, & venationibus si vendantur, & sylvis caduis, idem quod de stagnis fiet. De piscibus stagnorum, vel belluis garenarum, quos pro usu, vel esu suo consumi, vel sine fraude donari contigerit, decima non solvetur. Et quia nonnulli obtinent à Monasteriis, & Ecclesiis, Prioratus, grangias, domos, redditus, pensiones, & census, in solvenda de his decima credimus distinguendum: videlicet, an talia in beneficium habeantur, an ex contractu, an ex mera gratia. Si talia in beneficium habeantur, sive hoc sit concessum per Sedem Apostolicam, sive per ipsorum Monasteriorum, vel Ecclesiarum personas, de illorum proventus solvetur decima. Cum autem obtinentur talia ex contractu, puta ad pensionem vel firmam annuam, in qua non est facta gratia obtinenti, sed in hoc uterque contrahentium studuit conditionem suam facere meliorem: perceptores pensionis, vel firmae de ipsa pensione, vel firma decimam exhibebunt. Si autem quis ante, vel post concessionem huius decimae ad vitam propriam emit proventus prioratum, vel aliorum praedictorum pro aliqua pecunia; ita quod in hoc ei scienter gratia non est facta, considerabitur quantum aestimatione communi valeant anni proventus, Prioratus, grangiae, domus, terrarum seu reddituum huiusmodi: & secundum hoc ab illis, quorum est horum proprietates, qui inde pretium pro futuro tempore receperint, per tres annos decima exhibebitur. Si autem in his gratia facta sit obtinentibus, quia scienter pro minori pretio, quam valeant, sunt talia vendita, vel locata, ipsi obtinentes, & non Monasterium, vel Ecclesia de illo, in quo gratia facta est ipsi, & de reliquo, illi, quorum est proprietates, decimam exhibebunt. Si autem personis aliquibus pro iusta mercede seu remuneratione laboris, vel obsequii praestiti, vel praestandi, talia sunt concessa: ii, quorum est illorum proprietates in decimatione proventus suorum, etiam horum proventus merito numerabunt: & de illis (sicut de aliis, quos pro certis suis utilitatibus expendunt) decimam exhibebunt. Quod si haec per illos, qui ea obtinebant, in alios sunt translata (quia res transit cum onere suo) etiam circa illos, quae praediximus, servabuntur: Nec deducuntur expensae, quae pro Monachis (qui in talibus Prioratibus, grangis seu domibus, in beneficium seu ex mera gratia concessis, ex pacto teneri debent) fieri dignoscuntur. Expensae autem illorum Monachorum vel personarum, quae teneri debent ex pacto in Prioratibus, grangis seu domibus ad iustam firmam seu pensionem concessis, sive determinate, sive non: aestimabuntur aestimatione communi, & talem aestimationem Monasterium, vel Ecclesia, cuius illorum est proprietates cum suis proventus decimabit. Praelati de procuracionibus, quas in victualibus percipiunt, decimam non persolvent: sed qui eis praestant huiusmodi victualia, in decimatione suorum proventus, & reddituum numerabunt, & solvent decimam de eisdem. De illis autem Procuracionibus, quas Praelati in pecunia numerata rite percipiunt ab antiquo, & quas perciperent, etiam si non visitarent, decimam praestare tenentur. Praelatus autem, qui procuracionem (quam sine visitatione potuit de jure percipere in pecunia numerata) remittit: quia remittit quod sibi debetur, & de quo solvisset decimam, si recepisset illud, tenetur ex tali procuracione decimam exhibere. Si vero procuracionem quam tantum in victualibus licet percipi, fortasse remittit, persona Ecclesiastica, cui remissio facta est, huiusmodi victualia cum aliis proventus suis, cum solvet decimam, aestimabit: cum etiam si non esset remissa, hoc facere teneretur. In solvendo decimam supra dictam sola expensae necessariae, quae sunt in re, ex qua fructus percipiuntur arando, colendo, & colligendo fructus, sine quibus non possunt inde fructus percipi, deducuntur. Expensae autem, quae sunt in castrorum custodiendis, cum sunt extra rem, vel etiam in aedificiis construendis,

vel conservandis, nullatenus deducuntur: sicut nec illae, quae in villis tuendis fierent in guerris seu etiam calvacatis. De his quoque, quae consistunt in iurisdictione, mero imperio, regalibus, atque similibus, solvetur decima, deductis salariorum moderatis, quae ante concessionem decimae consueverunt solvi Judicibus, & Officialibus similibusque personis, sine quibus iurisdictione, & cetera similia nequeunt expediri: ita tamen, quod in fraudem decimae nihil contra hoc penitus attentetur. Sed expensae Officialium, Judicum & consimilium personarum factae in vestibus sive victualibus minime deducuntur, sicut nec aliae expensae similes factae circa familiam Praelatorum. Ratione autem aeris alieni, quo persona solvens decimam obligata consistit, nihil de decima minuetur, etiam si certa res Ecclesiastica propter hoc à quoquam fuerit obligata. Item de furnis, & de molendinis decima praestabitur. Solvetur autem de oblationibus, sive fiant pro benedictione nubentium, sive pro exequiis mortuorum, necnon de proventus singulorum Praelatorum, & de emendis, quae ab excommunicatis recipiuntur. De legatis quoque sibi & aliis personis Ecclesiasticis non persolvitur, sed Ecclesiarum, vel officiorum ratione relicti, decima persolvitur. Pro decima supra dicta non exhibetur pecunia, nisi illa communiter curreret de mandato domini terrae, & quae est moneta in locis, in quibus consistit fructus & redditus unde decima persolvitur, nec aliquid pecuniam cambire cogentur eandem. Sed si ex probabilibus seu verisimilibus praesumptionibus apparuit quicquam pensatis eius proventus minus debito nobilitate de decima persolvisse: ita, quod super hoc merito suspensus debeat reputari, ex officio nostro pro viros idoneos deputandos à nobis faciemus inquiri ab ipso, qui super hoc scire valeant veritatem, videlicet de consilio Dioecesis Episcopi, vel alicuius deputandi ab ipso, si sit eius subditus, & non aliter, si Episcopus ipse vel deputatus ab eo commode possit haberi: & tunc demum & non prius ille, cuius proventus fuerint taliter affirmati, pro eo quod minus solverit, etiam nominatim excommunicabitur: si ejus contumacia exegerit, & visum fuerit expedire. Episcopi autem & Abbates ceteraque personae Ecclesiasticae honorabiles non suspectae, propriae conscientiae relinquuntur: ita, quod sufficiat, quoad tales excommunicationis sententia, quae in nullo modo solventes, vel scienter adhibentes fraudem vel malitiam circa ipsos decimae solutionem generaliter proferretur. Super his autem fiet compulso per censuram Ecclesiasticam, prout nobis & illi cui hoc committendum duxerimus, visum fuerit expedire. Proferatur autem (si expediens visum fuerit) excommunicatio generaliter vel specialiter in eos, qui contra solutionem decimae vel suorum aestimationem proventus, cum fuerit facienda, fraudem vel malitiam scienter duxerint adhibendam.

§. 1. Fiet autem solutio decimae non ex ipsis rebus, quae percipiuntur de proventus, sed in pecunia numerata.

§. 2. Solvetur autem decima illis quos ad haec contingerit deputari.

Rector Parochialis, qui urgente necessitate Ecclesiae, puta quia ipse residendo personaliter in eadem per se non sufficeret ipsi curae, propter multitudinem Parochianorum vel divisionem Parochiae suae, sed necesse habet unum vel duos vel plures Capellanos conducere, & eis propter victum salarium constituere, salarium huiusmodi poterit in decima solutione deducere: sed ratione victus Capellanorum ipsorum aliquid non deducet.

§. 3. Quod si in diversis civitatibus & Dioecibus diversa beneficia obtineantur, de unoquoque beneficio in civitate vel Dioecesi, in qua illud fuerit, decima persolvitur.

§. 4. De elemosinis vero seu oblationibus datis ad opus fabricae, maxime de his oblationibus, quae in civitatibus & aliquibus castris & locis dictarum Provinciarum in certis festivitibus in candelis & aliis consueverunt dari & offerri ad opus fabricae deputatis, decima non solvetur.

§. 5. Similiter nec de illis oblationibus, quae colliguntur interdum per Laicos, qui confortiales dicuntur: interdum per Clericos, quae ad opus confortii reducuntur, & quae offeruntur ut luminaria in Ecclesia, cruces & calices fiant & reparantur, & etiam ex illis pauperibus subveniatur, & sepeliantur corpora pauperum defunctorum. Praelati autem & Clerici exules cuiuscunque conditionis aut dignitatis existant, de suis proventus Ecclesiasticis decimam persolvent. Illae quoque expensae, quae sunt pro fossatis & aliis pro terris edificandis, ut uberiores fructus producant, & illae, quae sunt in conservandis & reparandis aedificiis molendinorum, domorum, seu apothecarum & similium, & ex quibus fructus & pensiones recipiuntur, & nisi reparantur, fructus ex eis percipi non valent: de decima huiusmodi minime deducuntur. Nec etiam illae, quae sunt pro custodia castrorum, quamvis fiant majores solito.

§. 6. Insuper de oblationibus minutissimis, quas percipiunt Ecclesiasticae personae ratione Ecclesiarum suarum, pro sepulturis & dandis penitentibus, decima persolvitur. Et quia non occurrit nobis, quin quotidianae distributiones proventus Ecclesiastici sint, de distributionibus quae dantur in hoc

ris Canonicis praesentibus, debere solvi decimam declaramus.

§. 7. Illi quoque, qui deputati fuerint ad collectionem decimae, cum eis, qui debent solvere decimam, de aliqua certa summa solvenda pro decima, nequeunt convenire.

§. 8. De fructibus arborum & hortorum solvetur decima.

§. 9. De his autem, quae consumuntur usu vel esu animalium, si sint Ecclesiarum, solvetur decima, deductis expensis necessariis, quae sunt pro custodia: si vero sunt personarum, decima non solvetur.

§. 10. Tu ergo in his solum Deum & iustitiam pro praemissis praeculis habens, ex praedictis declarationibus in decidendis huiusmodi dubitationibus, quae pro parte leviter decidi poterunt, confirmationem accipias: super majoribus vero decisionem Apostolici oraculi expectes.

§. 11. Volumus quoque, & praesentium tibi auctoritate mandamus, ut in unamquamque personam Ecclesiasticam deputatarum tibi partium cuiuscunque ordinis, conditionis, vel dignitatis existat, quae decimam ipsam nullo modo vel non integre scienter, aut non secundum verum valorem fructuum suorum perceptorum, sive non in terminis constitutis exhibuerit, seu in illorum exhibitione malitiam commiserit sive fraudem: excommunicationis sententiam auctoritate nostra promulget: Et etiam in singulis, qui scienter impedimentum praestiterint directe vel indirecte, publice vel occulte, quominus decima praedicta solvantur. Et omnes & singulos, qui huiusmodi sententias latas incurserint: per te & alios, singulis diebus dominicis & festivis, pulsatis campanis & candelis accensis, usque ad satisfactionem condignam excommunicatos publice nuncies, & facias ab omnibus publicè evitari. Aggravaturus alias manus tua contra ipsos, prout proterviam & contumaciam exigere videris eorumdem. Quod si satisfacere decreverint: post plenam & integram satisfactionem ab huiusmodi excommunicationibus iuxta Ecclesiae formam absolvas eosdem, & dispenses cum eis super irregularitate, si taliter ligati non abstinuerint à divinis: Provisio haec tamen, quod contra decimam huiusmodi non solventes nullatenus sine speciali mandato Apostolicae Sedis invocetur brachium saeculare: Quodque ad vota sacra, paramenta, calices, & cruces, & libros, aliaque bona mobilia ad cultum deputata divinum, vel ad privilegia Ecclesiarum & Monasteriorum, aliorumque locorum Ecclesiasticorum, ipsius occasione decimae manus nullatenus extendatur. Data Anagninae Calend. Octobris, Pontificatus nostri anno septimo.

duntaxat excepto, sub poena excommunicationis, quam tam recipientes, quam recepti ipso facto incurrunr: Et quam exnunc prout extunc contra quemlibet transgressorem quomodolibet in praemissis, scientia & auctoritate anrefatis proferimus in his scriptis. Et à nemine, nisi duntaxat à Roma. Pontifici, praeterquam in mortis articulo^m, excommunicati huiusmodi possint absolutio^m nisi fuerint recepti ad aliquem Monasticum Ordinem, & habitum consuetum gestari per Monachos talis Ordinis suscepisset, sive professionem emisit sive non, sub dicta poena teneatur in Monasterio, in quo receptus fuerit (etiam si beneficia Ecclesiastica seu rectorias Ecclesiarum quarumvis obtineat) stare in eius totali ordinatione, & in huiusmodi Ordine Monastico Altissimo deservire. Si quis autem praetextu huiusmodi licentiae vel sine habitu vel cum habitu vagando incederet, monitione pravia teneatur & debeat intra terminum xv. dierum à die mentionis huiusmodi computandorum ad ejus Religionem vel Ordinem, unde cum licentia vel sine licentia recesserat, remeare. Quod si efficere neglexerit, post ipsum terminum tanquam notorius Apostata excommunicatus in omnibus, & per omnia debeat per quemlibet reputari, & ab omnibus tractari, etiam per invocationem auxilii brachii saecularis, quoties fuerit opportunum. In futuris autem nullus ex professoribus alicujus ex Ordinibus mendicantium huiusmodi in aliquem Monasticum Ordinem (Cathusentium duntaxat excepto) possit aut debeat per quemcunque recipi vel admitti virtute alicujus licentiae vel indulti, abique Sedis huiusmodi licentia specialia, sub dictis penis: & nihilominus secus facta non teneant ipso jure. Huiusmodi licentiae & indulti necnon Constitutionibus Apostolicis, & mendicantium Ordinum praedictorum, etiam si de illis specialis & expressa, ac de verbo ad verbum in nostris literis mentio habita foret, & aliis contrariis non obstantibus quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae declarationis, decreti, statuti, prohibitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Sebennis. 4. Calend. Aug. Pontificatus nostri anno primo.

^m Vide Cons. Trid. sess. 14. c. 7. de causam reservatione.

DE REGULARIBUS ET TRANSEUNTI- BUS AD RELIGIONEM.

TITULUS VIII.

I. MARTINUS IV. [c. an. 1281.]

Religiosi sine sui Superioris licentia ultra mare euntes, sunt ipso facto excommunicati, nec tibi sunt ad praedicationem vel divinorum celebrationem admittendi.

II. JOANNES XXII. [c. an. 1324. Avenioni.]

Religiosi sine sui Superioris licentia ultra mare euntes, sunt ipso facto excommunicati, nec tibi sunt ad praedicationem vel divinorum celebrationem admittendi.

AD nostrum nuper relatio fide digna perduxit auditum, quod nonnulli Religionis gestantes habitum, sed à veritate Religionis omnino vacui, & à modestia penitus alieni: ad partes quandoque transmarinas se transferant, in quibus pauci fideles respectu infidelium commorantur. Et ut illi decipere facilius simplicium animos, ac ipsos & alios in errores precipitare seu retinere valeant, sub ovilla veste, ac humilitatis habitu lupinum animum occultantes, per doctrinas suas reprobas & erroneas, fidelium mentes, quantum in eis est, corrumpere fatagunt: In ipsis partibus periculum nimium spargere fatagunt: In ipsis & os suum ponentes in caelum, lingua eorum falsidica transeunte super terram, S. Rom. Ecclesiae detrahere constitutionibus, & alia multa à fide devia in suis sermonibus, & secretis colloquutionibus evomere infans aurbus non venient: ex quibus Deus offenditur, periculosa suscitatur scandala, paratur simplicibus laqueus, ipseque talium praesumptores de haeresi vehementer arguunt se suspectos. Nos itaque tantis obviare periculis paternae diligentiae studio cupientes: universis & singulis Religiosis cuiuscunque conditionis, Religionis, ordinis, vel status existant, de fratre nostro consilio districtius auctoritate praesentium inhibemus, ne ipsorum aliquis absque Superioris Ordinis sui licentia, sibi per ipsius literas patentes concessa, decetero ad partes se transferat antedictas. Superioribus ipsis nihilominus injungentes, ne quibusvis sui Ordinis fratribus (nisi duntaxat viris literatis, providis & expertis) huiusmodi licentiam impartiri praesumant. Nos enim quoscunque praesentes contrarium, quovis modo, excommunicationis subjacere sententiae volumus ipso facto. A qua nullus ab alio, quam à Rom. Pont. possit, nisi duntaxat in mortis articulo, absolutio beneficium obtinere. Ceterum universis Ecclesiae Praelatis in virtute sanctae obedientiae districtè praecipiendo, praesentium tenore mandamus, quatenus nullos Religiosos ad partes se transferentes praedictas, nisi per patentes Superiores sui Ordinis literas de licentia specialia se illuc transferendi sibi concessa Praelatis eisdem fecerint plenam fidem, in civitatibus suis & Dioecibus ac locis, & terris aliis ad praedicationis officium, vel divinorum celebrationem admittant: sed ipsos postquam velut Apostatas capiant, seu capi faciant;

Parti II.

Fff ij